

جنگلی‌ها، اهل شاهنامه بودند

مهری بریانوندی: میرزا کوچک خان با دست آسمانی اش در میان راه طلش و خلخال از سوما هلاک شد. سرش خیمه‌ی بود که به یک طلشی رسید و او به طمع پادشاهی آن را بر نیروهای دولتی داد. داستان زمانه می‌نماید. پیش از مرگش «تودور روستیانی» وزیر خمداد و نماینده فولاده شهروز در ابر یا بنا به قولی که به دولت مبارز می‌رساند، در مورد دودست درآمد که میرزا از ادامه عملیات ضد وعبه مرکزی با باز دارد، فکر کرده بود. او می‌رود به دولت ایران تسلیم و زور به این دولت نداشتند و نیز شیخ خواست به جانی شوری بروید زیرا حساسیت دینی و تعصب مذهبی او مانع از این جنان عملی بود از طرف دیگر قدرت پایداری در برابر نیروی مجبور دولتی را که سراسر سپه (پهلوی اول) شخصاً آن را هدایت می کرد خود نمی دید. این همه مقاومت را در برابر روسیه و تسلیم به دولت ترجیح داد و آن قدر پایمانی کرد تا نماند. آنچه که سردار سپه به رشت وارد شده و خالوقربان تسلیم شده بود، میرزا با یک نفر آلمانی که از دوستان حبسی او بود در گردنه بین طلش و خلخال از سرما هلاک شد. (ریح‌الرائی ۱۳۲۰. ق ۲، ع ۴ مه ۱۳۰۰ ش.)

یکی از افراد طلش سر میرزا را برید تا به طمع دریافت جایزه به فرمانده نیروهای دولتی تسلیم کند. بدین ترتیب لغت مجوز پادشاهی یافت.

میرزا کوچک، یکی از مجاهدان انقلاب مشروطه بود. او در کتکاش گنک جهانی اول کشته شد. اتحاد اسلام در ایران به وجود آورد و هدف او ایجاد یک حکومت مستقل از هر گونه نفوذ بیگانه بود. هنکاران و دوستانش چون دکتر جصمست طائفانی و حاجی احمد کسبایی و سلطان داوودخان افسر ابدارنماری و برادرش علاءرضا خان و احسان‌الله خان و کنل محمدمهدی خان سپیان فرمانده ژاندارک ماور و زنجانی و طرام و عندهای از مردم آزادی خواه گیلان و رشت و از پیشانی و در همان مقامات آلمانی و عثمانی (مخندین نیز او را در برابر روسیه تزاری تقویت می کردند.

میرزا، مدتی متنی با نیروهای انگلیسی برای راندن بلشویک‌ها از گیلان همکاری کرد و سپس خود با احسان‌الله خان به حکومت انقلابی گیلان پیوست و چون نیروی انقلابیون بلشویک از قزاقی مشترک قزاق و انگلیسی کشتک خورد و به از تزلزل خست نشسته، سیکندرا، در سپنج، ناحیه جنگلی، کمرت گرت و علیه دولت مرکزی ایران اقدام کرد. ژنرال دمنسترویل فرمانده نیروهای انگلیسی در شمال ایران در میرزا کوچک خان گفته است: «نهضت جنگلی از طرف میرزا کوچک خان انقلابی معروف که پادیده است پس با شرف و مصطفی است و شکی در آن نیست. به عقیده من میرزا از وطن پرستان حقیقی است و امثال او در گیلان بسیار است.»

شکست سبابی است. ۱۳۳۴ خورشیدی یا ۱۳۳۸ و اوایل سال ۱۳۳۹ خورشیدی است. ۱۲۹۹ خورشیدی. (عقبات

دولت بدست ضیاءالمدین درگیر جنگ بود. غلام محمد مفتاح با رژیم شوروی بود، پس از بدست آوردن پشتیبانی از دو دولت شوروی دیگر و فریب بلشویک‌ها از انقلاب خواهان کرد و در استمرار از طرف روسیه قزاقها را برای دولت مرکزی ایران در گیلان با مقامات ایرانی همکاری خواهد کرد. تصمیم گرفت که انقلاب گیلان و قیام میرزا کوچک خان را زنده کند.

تودور روستیانی روز ۱۹ شعبان ۱۳۳۹ (۸ ابریهشت ۱۳۰۰ ش.) شهید گردید. اقدامات نامشروع خود به احمدشاه افغانی ابراد کرد و با طعن یافتن خود گفت: «خرد علی قهرود جماعتی را موعظ می کند که دولت مشروطه دولتمدار شد. به عقیده من که در وقت انعقاد قرارداد کرده است با نهایت حسیمت اقدامات لازم به سرعت تصفیه مساله گیلان اتخاذ خواهد کرد.»

تودور روستیانی روز ۱۹ شعبان ۱۳۳۹ (۸ ابریهشت ۱۳۰۰ ش.) شهید گردید. اقدامات نامشروع خود به احمدشاه افغانی ابراد کرد و با طعن یافتن خود گفت: «خرد علی قهرود جماعتی را موعظ می کند که دولت مشروطه دولتمدار شد. به عقیده من که در وقت انعقاد قرارداد کرده است با نهایت حسیمت اقدامات لازم به سرعت تصفیه مساله گیلان اتخاذ خواهد کرد.»

نهضت جنگلی قیامی مردمی بود که در یکی از همین سران دوره‌های تاریخی کشور، شکل گرفت. این نهضت از جنگل‌های گیلان آغاز شد و سپس روستاها و شهرهای این استان را در بر گرفت و هفت سال ادامه یافت. (از خرداد ۱۲۹۴ تا مهر ۱۳۰۰) هر چه نهضت جنگلی، میرزا کوچک خان چنانچه چاه در اکثر منابع آمده است طلحه این جنگل، آزادی و انقلابی و مردمی بود، مواضع، خوش برخورد با معتمدین و یاری‌یافته با اعیان دودستان و قزاق بود. بنابر خاطرات خان در بیان تاریخ انقلاب و تشکیل میرزا دهره او نقل کرده‌اند، او از زمان ابتدای جنگ‌های در صفات عالی و ممتاز بود و در میان هم سالان خود شاکرگی و استعداد، ایستادگی می‌پروا و طرفدار عدل و حاسی مظلومان به شمار می‌رفته است. آنچه که در هر یک به دیگری می‌گفته، میرزا در میان بالای سر خود می‌پندید است.

میرزا کوچک خان ورزش را دوست می‌داشت و هر روز ورزش می‌کرد. او مری و متفکر و آرام بود. به احمدشاه افغانی و آهسته و ستند می‌رفت. مسافرتی اغلب با لطفه و مزاج همه‌بره بود. دارای جلوه‌های خاص بود. میرزا یک مرد مذهبی تمام عیار بود هیچ گاه وجدانهایش را نمی‌کرد. بد لشمار فرمودی افلاک خلایق داشت؛ به طوری که در مرکز فرماندهی خود در جنگل، جلسات منتظمی برای خواندن شاهنامه ترتیب داده بود. میرزا در آستانه انقلاب مشروطیت، زمانی که بسیار جوان بود، در رشت دست به حرکت‌های انقلابی زد. در حرکت مشروطه خواهان شمال برای سرنگونی محمدمهدی شاه و دلاوری‌های سپهاری از خود نشان داد و همه را با مشروطه خواهان به تهران برد.

در جریان جنگ جهانی اول و تجاوز روسیه به ایران، به فکر بر آوردن یک نهضت مسلحانه و بیرونه انداد. اهداف او و پارانش بر برپایی این نهضت عبارت بودند از: اخراج نیروهای بیگانه، فریاد عامی بر عدالتی و برابری امتیاز، مبارزه با خودکامگی و استبداد. قیام جنگی در میانده با مجتازان و دولت‌های بی‌کفایتی که تهران بر سر کار می‌آمدند. در طول هفت سال فراز و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشت. این قیام سرانجام به دنبال خیانت دولت شوروی و بیرونی‌گذاشتن از میان سران نهضت جنگلی و کتک نیروهای دولتی، سرکوب شد اما نام میرزا و مقاومت‌های مردانه‌اش در برابر ستم و تجاوز و در محرم خاطر ایران زنده و جاودمان ماند و گویای برپایی این نهضت شد.

برج ساختند، هویت گیو فرو ریخت

صدا بسیار آهنگ، ساخت یک مجتمع بنوی چند طبقه در عرصه عمارت تاریخی گیو حرم بصیری یکی دیگر از آثار ثبت شده فهرست ملی را با خطر از بین رفتن رو به فرد کرده است. در حال حاضر یک مجتمع چندین طبقه در فضای سبز عمارت گیو واقع در خیابان انقلاب در حالت ساخت است که به گفته کارشناسان میراث فرهنگی به دلیل این که این مجتمع در عرصه عمارت گیو قرار گرفته حتما بصری عمارت را مخدوش کرده است.

عمارته گیو از لحاظ معماری و زیبایی‌شناختی بنا یکی از آثار منحصصر به فرد به شمار می‌رود که با سبک‌های متعلق به رزقشندان ساخته شده و به اعتقاد «رضا موسوی»، کارشناس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان تهران، ساخت یک مجتمع بتنی که از لحاظ کالبدی، فیزیکی هیچ تناسبی با معماری این گوشه تک‌پارچه، بخشی از هویت تاریخی این عمارت را با تهدید می‌خواهد. وی می‌گوید: ساخت هر گونه بنای در محدوده محله اطراف عمارت گیو، باید به صورت صورتی در گه که از لحاظ سبک معماری و نمای بصیری، با گوشه گیو تطبیق داشته باشد، تا هیچ نغز نادخلی میان سبک‌های معماری در محدوده گیو ایجاد نشود. از سوی دیگر ساخت این مجتمع منطبق با سبک عمارت گیو دیگر ساختی نیست که در صورت ساخت در این منطقه، دیگر نماند باغ آن نداشته باشد و تعداد زیادی از درختان این عمارت به میان ساختن این مجتمع قطع شوند. البته در این میان «محمد شهروآبادی»، مسئول صدور پروانه شهرداری منطقه ۱۱ با بیان این که کارشناسان معاونت شهرداری این منطقه پیشنهاد می‌کنند که احداث مجتمع مسکونی در این منطقه با رعایت شرایط عمارت گیو با بررسی پروانه عمارت گیو، بدین ترتیب لغت مجوز پادشاهی یافته است.

هفت خوان رستم در شهر زیر زمینی کیش

لیلا جودی- کاریز کیش که بیش از دوهزار و ۵۰۰ سال قدمت داشته و در گذشته آب شربین قابل شرب ساکنان جزیره اوراتمین می‌کرده تا دو سال دیگر به یک منطقه زیرزمینی شکست‌انگیز تبدیل می‌شود که سه کیلومتر وسعت خواهد داشت.

طراحان این شهر زیرزمینی می‌گویند که تا در پروژه بازسازی کاریز کیش، علاوه بر حفظ بافت تاریخی، کاربری‌های جدیدی از این شهر زیرزمینی به دست آورند. در بخش شرقی این شهر که این شهر که در زمینی به مساحت ۶۳ هزار مترمربع قرار دارد دیده خواهد شد، بخشی‌های چون غرفه صنایع دستی ایران، و جهان، ستروان سنتی و جدید، موزه، سالن آفرینش آثار، سالن سفکتراسی و گالری‌های هنر و برپا می‌شود.

شهردار کیش در عین ۱۶ متر زمین قرارداد و سقف آن هفت متر ارتفاع و پیشرفت ساخت آن ملمو از سنگگروه ۵۷۰۰ میلیون‌ساخت می‌کند.

سرماه گذار بازسازی این شهر زیرزمینی بر این باور است که قرار گرفتن در دل جزیره مرجانی، امکان بازدید از صدف‌ها و مرجان‌های که در اعماق اقیانوس‌ها قرار دارند، می‌تواند این بخش از جزیره کیش را به یکی از اینه‌های منحصصر به فرد دنیا تبدیل کند.

این شهر زیرزمینی تنها بنا می‌ساخت که سقف آن ملمو از صدف‌ها و مرجان‌های طبیعی است. در زمان حاضر دو راه برای بازدید از صدف‌ها و مرجان‌ها وجود دارد که شامل بازدید از محدوده‌های طبیعی و غارمی و آب‌های آزاد است، اما با تکمیل این شهر، طبیعت کیش می‌تواند بدون واسطه از پرورش یک مجموعه مرجانی دنیا بازدید کند. خاک‌های برداشت شده از کاریز دارای خواص درمانی زیادی است که در «گک درمانی» استفاده‌های فراوانی دارد.

توجه به این که ساخت این مجتمع در عرصه عمارت گیو بوده و حرم بصیری آن را مخدوش می‌کند بر اساس قوانین حوزه میراث فرهنگی پروردار می‌شود.

پیش از این اوایل سال گذشته شهرداری دانشگاه با نظارت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان تهران اقدام به مرمت این گوشه تاریخی کرده بود. عمارت تاریخی گیو سال ۱۲۹۰ برای استفاده شخص ارباب رستم گیو یکی از چهره‌های معروف رزقشندان تهران ساخته شده بوده و در زمان رضاخان و پیش از ساخته شدن خیابان انقلاب (۲۴ اسفند سابق) به شکل یک گوشه مرکزی بوده و در سال‌های ۱۳۱۰ تا ۱۳۲۰ با احداث خیابان ۲۴ اسفند، در چندینی به دست خیابان اصلی باز شد که حدود ۱۶ متر با ورودی شمالی آن فاصله دارد.

مساحت این عمارت دو هزار متر مربع است و گوشه گیو در وسعتی حدود ۱۲۰۰ متر مربع در دو طبقه و یک زیرزمین احداث شده است.

از ارباب رستم گیو نخستین نماینده رزقشندان‌ها در مجلس سن در سال ۱۳۳۱ و یکی از ناجران موفق تهران و همچنین از خبریانی بوده که به اعتقاد سپهاری از تهرانی‌های قدیمی، عامل اصلی در توسعه ساخت و پیشرفت منطقه تهرانی‌است بوده است. وی از دوره ۱۴ مجلس به عنوان نماینده رزقشندان وارد مجلس سن شد و در دوره ۱۹ به دلیل گولت سن از این سمت استعفا کرد. از ارباب رستم (گیو) «ساخت مجتمع فرهنگی، اجتماعی و مسکنی رستم باغ واقع در تهرانی‌است با مساحت تقریبی ۲۰۰۰ مترمربع شامل ۸۸ واحد مسکونی، کتابخانه، تالار و زمین ورزشی باقی مانده است.

ساخت آب انبار تهران پارس دیستان سپرانه استاد پروا و دخترانه استاد خلیفش از دست‌های اهدای قطعه زمینی ۱۵۰۰ متر مربع به آموزش و پرورش بخشی از فعالیت‌های خیرخواهانه این فرد است.

کتیبه خلیج فارس بر پایه یاد بل چمران

دارای سه رسته قنات اصلی است. با تکمیل این طرح، این بخش از جزیره کیش به مرکز فرهنگی و سیاحتی تبدیل خواهد شد.

به گفته وی، هم‌اکنون فعالیت توسعه شهر زیرزمینی کیش در دو طبقه به طول پیکهوار و ۸۰۰ متر آن انجام شده و قرار است این شهر زیرزمینی در سه کیلومتر از رسته‌های کاریز ادامه یابد.

وی با بیان اینکه جریان داشتن آب در کانال‌های شهر کاریز به میزان بالایی در کیش سبکی دارد، گفت: قرار است با تعیین دقیق قنات در ۱۶ کانال‌های آب ایجاد شده، با یکسان بازدید گردشگران در حوزه‌های که آب در جزایر دارد یابد.

«این قنات‌ها با تزجیر به هم متصل می‌شوند و با توجه به سرعت پایینی که دارند، مسافران می‌توانند از نقش‌های که روی دیواره‌های کاریز حکاکی شده است، تماشا کنند.»

حکایت‌های که در هفت‌خوان شگرف و بخشی از دیواره‌های کاریز حکاکی شده تا داستان‌های شاهنامه آشنا شده و تا تاریخ ثبت این اثر ارتباط برقرار است. بدروخوانی از دیگر برنامه‌های است که برای افزایش جذاب گردشگر تارک دیده شده است.

وی ادامه داد: «ساخت شهر زیرزمینی کاریز در کیش از سال ۱۳۷۸ آغاز شد و پیش‌بینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

«ریس سابق سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در بازدید از این شهر زیرزمینی که دو سال از زمان آغاز آن در این جزیره بوده که این سازمان نیز در ساخت این پروژه همکاری داشته تا این مسیر به شهر باستانی خیریه برسد که با تغییر و تحول ایجاد شده در این سازمان این بحث مسکوت مانده.

حاجی حسینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

«ریس سابق سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در بازدید از این شهر زیرزمینی که دو سال از زمان آغاز آن در این جزیره بوده که این سازمان نیز در ساخت این پروژه همکاری داشته تا این مسیر به شهر باستانی خیریه برسد که با تغییر و تحول ایجاد شده در این سازمان این بحث مسکوت مانده.

حاجی حسینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

«خلیج عربی» در بولتن اجلاس WTO بحث برانگیز شد

قطری‌ها در آگهی تبلیغاتی خود در بولتن روزانه سازمان جهانی گردشگری در مالدیپ، نامکشتی «مجموع مجمع هویت ایران سازمان که اکنون در دست دولت، راینختت گوردی در عنوان است کشور خود را «قلب خلیج عربی» معرفی کرده‌اند.

در این آگهی که در پایان شماره ۲۸ نوامبر (مطابق با ۷ آذرماه) این بولتن بر روی سایت رسمی سازمان جهانی گردشگری قابل رویت است، از عبارت «مجموع مجمع خلیج عربی» خلیج عربی در روی بروی رسمی به برمی مشخص شده است.

مندی تایشیان، مدیر کل امور بین‌الملل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ایران، به دو شرکت برای شکرک با مجمع عمومی در سنگلک، به سر می‌برد در گفت‌وگو با خبرنگار مجری خبر از اعتراض مقامات ایران به درج این آگهی در بولتن خبر داد.

مقامات ایرانی در واکنش به این اقدام اعتراض خود را به اجلاس، و سفرات این کشور در سنگلک اعلام کردند.

۴۰۰۰ خریدار نام خلیج ایرانی فرست در نامه‌های پایانی است که در اطللس بین‌المللی نشرته‌شده شرکت‌های گردشگری مورد تردید و تعرض قرار گرفت. این نشریه در اطللس خود پس از نام

رژهاکسوری: در یکی از زیستگاه‌های نزدیک سد شیان، یک آنتی‌سکف شیشه‌ای اواخراشکار و ایوانی باستانی از نشانه‌های الهه آتنا شکیفته شده است که تاکنون هیچ‌نمی‌نامی از آن در هیچ یک از منابع برده نشده است.

کشف یک معبد، یک آبراهه و یکی از بزرگترین آنتی‌سکف‌های کشور به پشت سد شیان کارنامه‌شناسان داد این مکان از دیورپا عمل پرشمس له آلهه آتنا شکیفته، میزرا و اهورامزدا بوده است. دوره اسلامی بر روی این آنتی‌سکف مسجد ساخته شد و فضای «پروان‌نشین» با گورستان تبدیل شد.

کشف یک معبد، یک آبراهه و یکی از بزرگترین آنتی‌سکف‌های کشور به پشت سد شیان کارنامه‌شناسان داد این مکان از دیورپا عمل پرشمس له آلهه آتنا شکیفته، میزرا و اهورامزدا بوده است.

کشف یک معبد، یک آبراهه و یکی از بزرگترین آنتی‌سکف‌های کشور به پشت سد شیان کارنامه‌شناسان داد این مکان از دیورپا عمل پرشمس له آلهه آتنا شکیفته، میزرا و اهورامزدا بوده است.

امروز

خبر کوتاه

تئاتر شهر

میزبان هفت نمایش است

خبرگزاری فارس: مجموعه تئاتر شهر در این ماه میزبان هفت نمایش «تئاتر بی‌حیوان»، «خرس و خوشتاری»، «سه سه سه»، «دور دست»، «حقیقت اینه که خورشید دور ما می‌گرده»، «آوازیک»، و «کوتیرو ناگهان» است.

نمایش «تئاتر بی‌حیوان» به کارگردانی محمود غزیزوی نیز در تالار چهارم اجرا می‌شود. این نمایش تا ۲۵ آذر ادامه خواهد داشت. تئاتر شهر روز جزه شنبه ماه ۱۹ در روی صحنه ۱۸ نمایش «آوازیک» به کارگردانی پناه پیرام نیز در تالار ششمی اجرا می‌شود. این نمایش از تاریخ ۱۳ ساعت نمایش به کار کرده است.

نمایش «خرس و خوشتاری» به کارگردانی حسن معجونی در تالار سیاه آغاز می‌شود. این نمایش ساعت ۱۸ به روی صحنه می‌رود و در روزهای پنجشنبه و جمعه ساعت ۱۸ اجرا می‌شود.

بر اساس این گزارش، نمایش «خرس و خوشتاری» که به کارگردانی سعید محمودیان ۶ اجرا ۱۵۵ تماشاگر داشته است. نمایش «سینه سبز» به کارگردانی عباس شادروان در تالار کوچک به روی صحنه می‌رود. این نمایش در تالار کوچک ۱۲ اجرا ۱۵۵ تماشاگر دیده خواهد داشت. نمایش «سه سه سه» ساعت ۱۸ به وقت ۶ تماشاگر خواهد داشت.

نمایش «کوتیرو ناگهان» به کارگردانی عباس غفرانی در تالار ششم اجرا می‌شود. این نمایش از تاریخ ۱۳ آذر روی صحنه است.

کتیبه خلیج فارس بر پایه یاد بل چمران

دارای سه رسته قنات اصلی است. با تکمیل این طرح، این بخش از جزیره کیش به مرکز فرهنگی و سیاحتی تبدیل خواهد شد.

به گفته وی، هم‌اکنون فعالیت توسعه شهر زیرزمینی کیش در دو طبقه به طول پیکهوار و ۸۰۰ متر آن انجام شده و قرار است این شهر زیرزمینی در سه کیلومتر از رسته‌های کاریز ادامه یابد.

وی با بیان اینکه جریان داشتن آب در کانال‌های شهر کاریز به میزان بالایی در کیش سبکی دارد، گفت: قرار است با تعیین دقیق قنات در ۱۶ کانال‌های آب ایجاد شده، با یکسان بازدید گردشگران در حوزه‌های که آب در جزایر دارد یابد.

«این قنات‌ها با تزجیر به هم متصل می‌شوند و با توجه به سرعت پایینی که دارند، مسافران می‌توانند از نقش‌های که روی دیواره‌های کاریز حکاکی شده است، تماشا کنند.»

حکایت‌های که در هفت‌خوان شگرف و بخشی از دیواره‌های کاریز حکاکی شده تا داستان‌های شاهنامه آشنا شده و تا تاریخ ثبت این اثر ارتباط برقرار است. بدروخوانی از دیگر برنامه‌های است که برای افزایش جذاب گردشگر تارک دیده شده است.

وی ادامه داد: «ساخت شهر زیرزمینی کاریز در کیش از سال ۱۳۷۸ آغاز شد و پیش‌بینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

«ریس سابق سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در بازدید از این شهر زیرزمینی که دو سال از زمان آغاز آن در این جزیره بوده که این سازمان نیز در ساخت این پروژه همکاری داشته تا این مسیر به شهر باستانی خیریه برسد که با تغییر و تحول ایجاد شده در این سازمان این بحث مسکوت مانده.

حاجی حسینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

«ریس سابق سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در بازدید از این شهر زیرزمینی که دو سال از زمان آغاز آن در این جزیره بوده که این سازمان نیز در ساخت این پروژه همکاری داشته تا این مسیر به شهر باستانی خیریه برسد که با تغییر و تحول ایجاد شده در این سازمان این بحث مسکوت مانده.

حاجی حسینی می‌شود که این کار در سال ۸۶ به پایان برسد.»

به گفته وی، عملیات ساخت این شهر تاکنون ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است.

ایرانیکا از پرویز تاولی تکمیل کرد

داشنامه ایرانیکا ۴ آذر از پرویز تاولی و ۴ هنرمند دیگر قدرانی کرد.

داشنامه ایرانیکا، تمام جوانب فرهنگ و زندگی ایرانیان را بررسی و مجموعه آثار جامعی را بر مبنای حروف الفبا منتشر می‌کند.

چهارم آذر، علاوه بر تاولی از چند هنرمند دیگر نیز تکمیل شد، یکی از آنها پندس هوشنگ سبحان، است. داشنامه ایرانیکا از کیمیا بیگانه از پرویز تاولی و دیگر معتمدین فرهنگی است. تمام مقالات مندرج در کتاب‌های تاولی از ایرانیکا توسط کارشناسان و نویسنده‌های مشهور ایرانی و خارجی، به زبان انگلیسی منتشر می‌شود.

پیشانی از ایرانیکا در سال ۱۹۷۸ ز نظر احسان پارسا طراحی شده و پیش‌بینی می‌شود تا ۲۰ سال دیگر نیز در مجموعه آثار ایرانیکا تا کنون ۱۱ اثر در ایران ترجمه و منتشر شده است.

زرتشت، نگهبان محیط زیست

زرتشت اصطفی، محقق و پژوهشگر دوشنبه، ۱۴ آذر در همایش بین‌المللی طبیعت در هنر شرق در مورد «طبیعت در تفکر زرتشت» سخن گفت.

وی در ابتدا به تعریف هنر به عنوان «ابداع اندیشمندانه آفرینشگر که منجر به شناخت طبیعت و اشیا بیرونی شده است» پرداخت و سپس تحول تاریخی انسان در پی این تحول، نقش طبیعت و اشیا بیرونی در فرهنگ زرتشتی و در تاریخ کرد. بعد از این مقدمه چگونگی رابطه زرتشت با طبیعت را بیان کرده: «ما در بین ۲۹ جزیره می‌خوانیم که اهورا مزدا با همه دانهایی و بصیرت خود نگهبان از روی این‌ها مقدس برمی‌گردد که زرتشت است و او را به عنوان کتیور انتخاب می‌کند که در نهایت زرتشت تیلوری است از نگهبان محیط زیست.»

او همچنین ۶ اساسی‌ستند و اهورامزدا در راه ساختن این کارها با اهداف نجات‌بخشی آثار تاریخی و باستانی به پشت سد شیان در روستای شیان کارنامه‌انجام می‌گیرد. در پشت این آثاری از هزاره‌هوشم پی از میلاد تا اوایل اسلام وجود دارد. بزانت شناسان علت شکل‌گیری سیاحت‌های باستانی و بیابان‌های مختلف در این منطقه را وجود سرب‌های شیان می‌دانند. سرب شیان از ۲۴۰۰ سال پیش تا امروز جریان دارد.

امیرhossein

اصفهان- نیز ماه صاحب قنار می شود

راه‌آهن اصفهان- شیراز که در سال ۸۷ افتتاح می‌شود، سالانه پنج میلیون مسافر را جابه‌جا خواهد کرد.

شهر اصفهان، راه‌آهن اصفهان- شیراز به طول تقریبی ۵۰۶ کیلومتر از ایستگاه دیریزچه جاده اصفهان منتصب شده و در ایستگاه زرین در شیراز خاتمه می‌یابد.

«رسول می‌پروا مدیر کل دفتر منطقه یک زیرساز ساخت و توسعه شبکه راه‌آهن گفت:

«ساخت این مسیر از سال ۸۱ آغاز شد و پیش‌بینی می‌شود در سال ۸۷ به اتمام برسد که این امر مشروط به تأمین اعتبارات در زمان مقرر است.»

ولی اعتبار پیش‌بینی شده که برای روستای زرین مسیر از ۳۰۰ میلیون دلار اعتبار به صورت قاپبناست استفاده شود.

گفت: ما تا نامین اعتبارات بخش روستایی، بخش زیرساز زرین یا اعتباراتی که سالانه در اختیار میری طرح قرار می‌گیرد، می‌تواند به طور همزمان انجام شود.

می‌پروا افزود: «کار احداث این مسیر با دو قطعه آغاز شد که نخست قطعه شیراز تا بخت محشید است که این بخش به لحاظ اقتصادی که از نظر تاریخی و گردشگری دارد، بیشتر از همه مورد توجه قرار گرفته است.»

وی افزود: «قطعه دوم از اصفهان تا شهر رضا است که طول این دو قطعه کار احداث آن با آغاز شده، ۱۲۵ کیلومتر است.»

گفت: ۳۸۰۰ کیلومتر باقی مانده این مسیر اواخر شهریور سال به مناسجه گذاشته شد و پیمانکاران آن نیز تعیین شدند.»

وی افزود: «در طراحی‌های جدید تلاش شد تا مشکلاتی را که در ایستگاه‌های قدیمی داشه‌اند، رفع شود و قنار است اطلاعاتی چون زمان حرکت قطارها به صورت کامپیوتری در معرض دید مسافران قرار گیرد.»

وی اظهار کرد: «در این ایستگاه‌ها امکانات رفاهی از قبیل رستوران، سالن‌های پذیرایی و امکانات ورزشی در شیراز و کادگان و فضایی نیز تقریبی در نظر گرفته شده‌اند.»

«اعتبارات مورد نیاز برای اتمام این طرح حدود ۴۸۰ میلیون تومان است که در زمان حاضر ۴۸ میلیارد تومان آن تأمین شده است.»

مدیرکل دفتر منطقه یک زیرساز ساخت و توسعه شبکه راه‌آهن افزود: «این مسیر یکی بسیار سریع و مسافرتی است و حداکثر سرعت برای جابه‌جایی مسافر ۱۶۰ کیلومتر در ساعت و برای حمل بار ۱۲۰ کیلومتر در ساعت خواهد بود.»

وی بیان کرد: «این مسیر ترتیباً جابه‌جایی ۱۰ میلیون تن بار و تا پنج میلیون مسافر در سال را خواهد داشت.»

جلوی در، هیچ تابولی راهنمایی وجود ندارد. تبدیل‌ها از سقف آویزانند و صدای آبی که از زیر پها می‌گردد، گوش‌ها را نوازش می‌کند. ستون‌های قطور گروه‌دار و فوهه‌های رنگ و برگ‌های سبز دکور در سالن بنگلی با نورپردازی تیره تاریک حال و هوای چندی‌های انبورا در ذهن نادعی می‌کند.

مدیر ستوران ژاپنی سوباتا، می‌گوید: «از این نوع دکور استفاده شده است چون ژاپن‌ها علاقه زیادی به طبیعت دارند و به این ترتیب سعی شده فضایی کاملاً طبیعی برایشان فراهم شود.»

سواران سفید کلاه عاقدر طبیعت‌اند که ترجیح می‌دهند حتی زمان خوردن نیز کمترین دخل و تصرف را در مواد اولیه صورت دهند و آن‌ها را به طبیعی‌ترین شکل ممکن مصرف کنند. به همین دلیل بسیاری از غذاهای ژاپنی به ویژه غذاهای دریایی مانند انواع چائورها و گیاهان دریایی خام سرو می‌شود. باقی معتقد است دقیقاً به همین دلیل طعم واقعی غذاها را تنها در غذاهای دریایی می‌توان یافت.

ژاپنی‌ها معتقدند غیر از کشتی هرچه را که در دریا وجود دارد می‌توان خورد

ستوران سربتا در تهران کم است. شیروانی کوچک سفید و ستوان سفید کنج رنگ سبز جلوی درب ورودی تنها نشانه‌ای است که از وجود فضایی ژاپنی در پلاک ۳۰ خیابان خدایا بالا از میدان ولیک خبر می‌دهد. اما تنها کسانی می‌دانند اینجا یک رستوران است و برای غذا خوردن می‌آیند که از قبل می‌دانستند اینجا یک رستوران ژاپنی است. پیش از ۸۰ درصد مشتریان این رستوران را مهمانان قدیمی و آشنا تشکیل می‌دهند. کتری یکی از پذیرش‌گرانی به این رستوران است که می‌تواند مشتری را به این مهمانان قدیمی را به این رستوران می‌کشد. برآمد ۷۰ ساله‌ای که برای پانزده روز به کمک دارد هنوز هم می‌خواهد غلایش را اینجا بخورد و طعم و روزهای خوش گذشته را به یاد آورد. زن و مرد میانسال به یاد این روزهای خوش هنوز هم این رستوران را برای صرف شام انتخاب می‌کنند.

اینجا جوی می‌آید و می‌گوید اولین بار سوشی را اینجا خورد و طعم غذای ژاپنی جان در مذاقم تشنه‌ام که بعد مهاجرت به کانادا این کاری که کردم این بود که طرز پخت غذاهای ژاپنی را بیاموزم و حالا می‌خواهم یک رستوران ژاپنی در کانادا دایر کنم.

بعد از ورود به رستوران در پیش پای‌ها تابولی بزرگ زرد و سفید به چشم می‌خورد. بعد از گذشتن از فضای ماندگار قسمت اصلی رستوران شامل چهار سالن مختلف دیده می‌شود. تابولهای خط و نقاشی ژوبنت آلاآت رنگی تمام دیوارها را تزیین کرده‌اند.

خطرات یکی از مهمترین عواملی است که مهمانان قدیمی را به این رستوران می‌کشاند. برآمد ۷۰ ساله‌ای که برای پانزده روز به کمک دارد هنوز هم می‌خواهد غلایش را اینجا بخورد و طعم و خاطره روزهای خوش گذشته را به یاد آورد. زن و مرد میانسال به یاد این روزهای خوش هنوز هم این رستوران را برای صرف شام انتخاب می‌کنند.

آقا قاشق و چنگال و ظروف آبگیرخانه همه و همه در سال ۱۳۵۴ وارد ایران شده است. این رستوران به لحاظ دکور، سبک پذیرایی و غذاهایی که سرو می‌کند در خاورمیانه بی‌همتا بوده و توسط خاندان پهلوی افتتاح شده است. تمام کارکنان این رستوران ژاپنی بوده‌اند که البته طی سال‌های گذشته به وطن بازگشته‌اند. سرتشیز

مردم

جاذبه‌های خوددنی ژاپن در تهران

ژاپنی‌ها معتقدند غیر از کشتی هرچه را که در دریا وجود دارد می‌توان خورد

آخرین ژاپنی بود که ۴ سال قبل از این رستوران رفت و اکنون آبتریز ایرانی که ۲۰ سال در این رستوران سابقه کار دارد و توسط آبتریزهای ژاپنی آموزش دیده جای او را گرفته و او نیز به تیره خود آموزش سایرین را بر عهده دارد.

طعم ژاپنی
ژاپنی‌ها معتقدند غیر از کشتی هرچه را که در دریا وجود دارد می‌توان خورد. به همین دلیل غذاهای دریایی از جمله انواع و اقسام می‌شیراین این رستوران را مهمانان قدیمی و آشنا تشکیل می‌دهند. کتری یکی از پذیرش‌گرانی به این رستوران است که می‌تواند مشتری را به این مهمانان قدیمی را به این رستوران می‌کشد. برآمد ۷۰ ساله‌ای که برای پانزده روز به کمک دارد هنوز هم می‌خواهد غلایش را اینجا بخورد و طعم و روزهای خوش گذشته را به یاد آورد. زن و مرد میانسال به یاد این روزهای خوش هنوز هم این رستوران را برای صرف شام انتخاب می‌کنند.

اینجا جوی می‌آید و می‌گوید اولین بار سوشی را اینجا خورد و طعم غذای ژاپنی جان در مذاقم تشنه‌ام که بعد مهاجرت به کانادا این کاری که کردم این بود که طرز پخت غذاهای ژاپنی را بیاموزم و حالا می‌خواهم یک رستوران ژاپنی در کانادا دایر کنم.

بعد از ورود به رستوران در پیش پای‌ها تابولی بزرگ زرد و سفید به چشم می‌خورد. بعد از گذشتن از فضای ماندگار قسمت اصلی رستوران شامل چهار سالن مختلف دیده می‌شود. تابولهای خط و نقاشی ژوبنت آلاآت رنگی تمام دیوارها را تزیین کرده‌اند.

خطرات یکی از مهمترین عواملی است که مهمانان قدیمی را به این رستوران می‌کشاند. برآمد ۷۰ ساله‌ای که برای پانزده روز به کمک دارد هنوز هم می‌خواهد غلایش را اینجا بخورد و طعم و خاطره روزهای خوش گذشته را به یاد آورد. زن و مرد میانسال به یاد این روزهای خوش هنوز هم این رستوران را برای صرف شام انتخاب می‌کنند.

آقا قاشق و چنگال و ظروف آبگیرخانه همه و همه در سال ۱۳۵۴ وارد ایران شده است. این رستوران به لحاظ دکور، سبک پذیرایی و غذاهایی که سرو می‌کند در خاورمیانه بی‌همتا بوده و توسط خاندان پهلوی افتتاح شده است. تمام کارکنان این رستوران ژاپنی بوده‌اند که البته طی سال‌های گذشته به وطن بازگشته‌اند. سرتشیز

مردم

پیام‌ها:

در شماره ۱۱۵ در مورد تخت جمشید که فیلم شد نوشته بودید، من به دنبال این فیلم بودم که به نحوی آن را بدست آورم اما موفق نشدم، می‌خواستم از شما کمک بگیرم. خجسته

سلام بر پاسازین مژدریست، هفته نامه شما مطالعه می‌کنم کتابتان خیلی تشنگ است شما تشکر می‌کنم و اجازت می‌خواهم این کار را ادامه دهم و نگذارید روزی این هفته نامه تعطیل گردد، دوست دارم با هفته نامه تان همکاری کنم، درضمن می‌خواستم مضمونی را بگویم که کیف است هفته نامه ای با این مطالب بیشتر می‌خوانم روزی چند پرگ منتشر شود. مهدی ترکاشوند از درود

سلام، گله ای دارم در مورد واره های که در موضوعات نوشته می‌شود، در شماره پیش در نوشته خانم میترا قدیمی در مطلب برره نوشته بودند ترک و فارس و این درست نیست، اما ترک تاردم اگر مقهور آزادی‌بخشان هاست که آنها از تاردم ماحدا و ازلی هستند که جدا از پارس نیستند، خواش می‌کنم از نوشتن چنین کلماتی خودداری کنید. سلام، خسته نائید، من هفته نامه شما را در شماره می‌خوانم و خواهش می‌کنم در مورد تاریخ آن و حمله اعراب بیشتر بنویسید تا مردم آگاهی یابند. روزبخیر

می‌خواستم از این طریق از همکسانی که کتاب‌های دارند که به هر دلیل از آنها استفاده ای نمی‌کنند، دعوت کنم در صورت تمایل کتابهایشان را جهت استفاده ی دیگران به آقای اختری، دفتر ارمدا یا اینجاب تحویل دهند. پرویز فروهر

با سلام و خسته نائید، دو هفته نامه ارمدا را می‌خوانم، خواهشمندم در مورد دین زدند بیشتر بنویسید. از لرستان

روزبخیر، می‌خواستم خواهش کنم اسم اعضای انجمن اولیا و مربیان مدارس دخترانه زرنش را بنویسید. یک همکیش

نامه‌ها:
با درود بر دوستان و خوانندگان گرامی ارمدا، آقایان محمد هادی پیرزایی، آرزنگ کتانی، محمدعلی بخشی، فرشید عزتی، مهد گنجتاش رشیدی و مهندسین دفتر تبلیهت زرنش و انجمن زرنشیتان تهران نامه هیاتان به دستمان رسید، سپاسگزاریم.

مردم

مردم

آیین شب چله یا اول قاره در لرستان

فرزانه عزیزی در دامنه‌های زاگرس به دلیل سرد بودن هوا در زمستان گذر از سرما و پندن از گذشتن‌های دور در پای ساکتان مهم بوده است که در این میان پیرایب آیین شب چله یکی از نامها می‌باشد. در این نوشته سعی بر آن است تا در حد مقدور بخشی از باورهای مردم لر (لور) و لک (لهک) را در مورد شب چله و زمستان بیارم.

زمستان شب چله یا گفته ی لرها اول قاره شب آغاز می‌شود به طوری که مردم در این شب اول آرزنگ کتانی، کنه، نوروژ محترم شماره و جشن می‌گیرند در این شب بیشتر از اعضا در خانه ی بزرگ خانواده گرم هم آمده و شب چله را گرامی می‌دارند در این شب علاوه بر خوردن شام مفصل از کباب پزایی و سبزی خوردن می‌خورند و از این جهت شام‌های آنار و تقلاط به ویژه گندم بوده شده، کشمش، شاه‌دانه و تنجند استفاده می‌کنند.

گوزنان لر در این شب به شام‌های خاصی می‌خورند که همگی به شام‌های سه‌ناله به کنار پنجره ای آنها می‌خوانند:

نون و پیتر و شیرو کی خا هونه ت می‌بره
نون و پیتر و شیرو کدخد(بزرگ) خانه تان نیرو
اما چنانچه سید مورد لطف نگر کرده و چیزی در سبب ریخته نشود

به شوخی می‌خوانند:

نون و پیتر و حلوا کی خا هونه لنگ والا
نون و پیتر و حلوا کدخدای خانه ات می‌شود
هدیه کشمش، تقلاط ، گندم برشته شده ، آناز و ... می‌خوانند

شبه چله زمستان و باورهای مردم لک

لک ها در دهه ماه کرم به بزغاله را خریداری کرده و به طور ویژه از آن نگهداری می‌کنند تا شب چله کاملاً جاق شده و آن را می‌کشند، آنها این قربانی را به ی یعنی لکه داری شده برای قربانی می‌گیرند.

شبه چله را شب تولد چله ی بزرگ می‌نامند و اعتقاد دارند دمازد زمستان یک پیرزن است که در فرزند به نام‌های هم میل و همه میل دارد که اولی چله ی بزرگ که عمر آن ۴۰ روز است، می‌باشد و دومی چله ی کوچک می‌باشد که ۲۰ روز عمر دارد همه میل عمر پیشتری دارد اما جسارت اش کمتر است اما همه میل عمر کمتری داشته و سختی و جسارت ایشان کمتر دارد ۴۰ روز از زمستان که گذشت چله ی بزرگ می‌میرد که مصداق است با جشن سنه و چله ی کوچک زاده می‌شود روز ۶۰ زمستان بیستم روزی از بزرگی او می‌آید و بزرگ به مدت ۹۰ روز در مرگ فرزندان گریه می‌کند و می‌خوانند:

شبه ش‌ه م روی سه شه ت
شور زور در دست زور سرد شود
باران خندل در این ۹۰ روز می‌بارد و سرد خواهد شد
در روز هفتادم در زمستان می‌خوانند:

مهم مرت، مهم مرت، دل دود کوی با که رم خوش
مدم چونه بی کرم دوتایی کول بیم ووش
چله بزرگ و کرم برندن لدم به چی خوش باشد
شملع را می‌گیرم و تمام دنیا را می‌سوزانم
ما با یزن حمله به زمین آت گرفتیم آن است که از روز هفتصد سید ن (استغنه) زور آدم آرام کرد می‌شود.
آید در دو سوای از دلم با خنک شفا می‌مردم آن زور می‌باشد در صورتی که آنها برای تمام روزهای زمستان نام گذاشته و قصه پردازی کرده اند.

پیام‌ها:

پیام‌ها

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

مردم

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

پیام‌ها:

پیام‌ها

چکامه

حماسه اهورایی

سراینده: دکتر رحیم جاولش اکیرو (بنیاد تبریزی)

بر گرفته از گاتنها بیسائه ۲ بند یک

روان جهان بر خدایش گریست
برای که ام ساختی دراز چیست؟
که بخشید بر من چنین پیکری
که اندر مستوه مم از دیگر
مرا خشمم و زور و شتم بر ستوه
در آورده ای داور باشکوه
به غیر توام کج پناهی دگر
چو از توام تکیه پناهی دگر
روان جهان که فدا شد چرا
جهان آفرید و آفریده ورا
بنده که ای داور دادگر
به رنج استم ذراتم از یکدگر
کجاست آنکه ما را راهی دهد
بر این خاکدار بر مفاسی دهد؟

مهد زرتشت

در پاسخ به سخنان اخیر آقای جنتی

سراینده: امید کاجیان

ای خوش بار من که من ایرانیتم
فراغ از هر جنگ و هر ویرانیم
جنگ من جنگ خردباد شمع عزیز
من حیا دارم زهر شمشیر تیز
رسم من / رسم وفاداری بود
من زرتشت و خدایی بوده ام
بد زکوش شاید اینده دوده ام
من زافریدون و از جم مانده ام
نغمه های شادی وغم خوانده ام
من همانم که در این عهد فرین
دارم از یار و عزیزان / بهترین
مردمانی از دیار مهر و نور
از دیار شادی و عشق و سرور
هم سخن / بنکو هم کرد یکبار
از اشا گویند و از پندار نیک
من نه حیوانم نه کافر باشکوار
نه به دنبال حرمانی / گورث خاک
بر مسلمان و مسیحی و یهود
من به این امید و عشقم زنده ام
مهد دلداران شود ایران زمین
یار زرتشتیم جمله بر یقین

کوتاه کوتاه

من راستی اندوختن آن کردیم که از سرمای شب و از پوسته های هندوانه
می فمد دیدم شب بلندایه بود است (بر گرفته از آلبترت)

سیاه گیسوی رود

آزاده جعفری

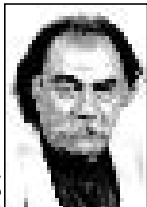
دلش نمی آید گیسوان سیاهش را جمع کند. نسوی چراغ ها
تنگین مایه های شیش شسته. دلش می خواهد بماند همه فهیدانه
که او امشب بیشتر می ماند، تا آنجا که می تواند می ماند، بیشتر از
شب های دیگر. همه جمع شده اند در معنی می خواند، انداز دانه
می کند، زشب های طولانی زبستان های پیش می گویند و او
مشاققت شایسته است و پیش از همه مشتاق شنیدن نام خودش، وقتی
استخوان از مردم می شود حس می کند و جود دارد نفس راحتی
می کشد، خودش را جمع و جور می کند، گیسوی آشفته اش را
جمع می کند و راهی می شود.

روزی سیاه و مه آلود بود. هوا آلوده بود. چشم ما حز تا
پیش پا یارای دیدن نداشتند. اما در میان این همه آلودگی
سایه سنگین مرگ حقیق قاصدک عاشق به وضوح دیده
می شد. حتی از بالای برج چندین طبقه در شهر که توجید
نهران. جواهری در دل مردم به گوش می رسید. پیچیده
ها و گریه های نهانی مادران، همساران و دختران
دافه دیده همه چیز در یک لحظه سوخت. تمام عشق و مهر

پلمر گرافیک ایران در گذشت

مرتضی میمن هژمند گرافیکست پس از سال ها دست و پنجه
نرم کردن با بسیاری سرطانات پروستات دقایقی پس از
نیسه نیمه، با معده شسته آژدمه در بیمارستان آبان نهران
درگذشت.

مرتضی میمن متولد ۱۳۱۵ و فراغ التحصیل رشته نقاشی
از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دارای گواهینامه
طراحی غرفه و ویرتین و مجامری داخلی از مدرسه عالی
هنرهای تزئینی پاریس بود. میمن از بنیانگذاران رشته گرافیک
در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود و از سال ۱۳۴۹
تدریس طراحی گرافیک را در این دانشگاه به عهده داشت. او
در دوران خدمت خود سمت های اجرایی متعددی بر عهده
داشت که از آن جمله، به مدیریت گروه گرافیک و عکاسی
دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران، مدیریت و طراحی
هنری جشنواره بین المللی فیلم تهران، ریاست هیات مدیره
انجمن طراحان گرافیک، ریاست دوسالانه های گرافیک
ششم، هفتم و هشتم، مشاورت هنری کتابخانه و مرکز استاد
دانشگاه تهران و ریاست کمیته ایرانی طراحان گرافیک
دنیار (AGL) می توان اشاره کرد. وی از پیشگامان فعالیت های
هنری در ایران بوده و بنیانگذار وی بیال گرافیک آسیایی
توسط مرکز ارشد فرهنگی پیوسکو بود. وی بیال گرافیک
ایران (تاکون) و بنیانگذار بوسترهای تجریمی تهران از جمله
فعالیت های ثبت شده در کارنامه حرفه ای او است.
روانش شاد و یادش گرامی...

آتش غماوش شد

چنگل خواب باران می بندد ستارگان کایس هواب
مروه. بر گزردن صدها سال را، تصور کرد من چه خانه حلان می برند
کوره های آتش، سوزناخته های منی شود
و زانگاه هرگز به خانه باز نمی گردند
با من یا تا زمینت شنیدم یا خونم
تا کشته مژگان را با کلاب و لکت نویسم

همایش چیره های ماندگار، و به دیار بیاض شافت.
وی متولد ۱۳۱۲ در شیراز بود در شهریور ۱۳۳۰ در دانشسرای
معدنی شیراز به تحصیل مشغول شد. دو سال بعد به علت کردگی ۲۸
امرداد تحصیلاتش متوقف شد و همراه دیگران به عملی در مناطق
محرم و روستایی رفت در این فرصت، شعرهایی را به نشریات
گوناگون می فرستاد تا شهرت یافت. در سال ۱۳۳۵ به پایتخت آمد و با
شخصیت های ادبی همچون فردین مشیری دبیده رویایی ۳۰-آورد...
دیده کرد. او پس از گرفتن مدرک تحصیلی اش در شیراز دوباره به نهران
آمد و در رشته علوم تربیتی و ادبیات انگلیسی ادامه تحصیل داد. او سپس
به تئوریت رفت و چهار سال دیگر معلمی کرد. پس از چاب چنین شعر در
نشریات مختلف آنتی نخبستی مجموعه شعرش به نام آهنگ دیگر
در سال ۱۳۴۹ انتشار داد. «آواز خاک» در سال ۱۳۴۶ مجموعه شعر
بعنی او بود. سپس به توصیه سیمین دانشور دست به ترجمه چند کتاب
زند او همچنین به خاطر ترجمه کتاب «جزیره دلفین های ای» اثر اسکاوت
ازدو جایزه به نام ترجمه برای جوانان را نصیب خود کرد. البته او
این میان بارها به دلایلی از مشاغل دولتی اش از جمله کار در مجله ماشا
مردم شد که البته در این روزهای آخر یا معرفی شدن به عنوان چیره های
آهنگ ماندگار دوستانداری وی دوباره شاد شدند. آتش همچنان حتی تا روزهای
آخر با نشریات همکاری داشت. روحانش شاد و یادش گرامی...

یکی بود یکی نبود

آزاده جعفری
کتاب ماهی سیاه کوچولو اثر سید بهرنگی
همواره آدم ها با بال ماهی قصه بریده اند. قصه بر و بال
آدم هستم برای پریدن، پرویل آدم های گذشته اسطوره شدند
و امروز بنشیند، ایمان، نثار و سپهر و بال پریدن است. پرواز،
فراغت و سفر به دنیای شگفت انگیز خیال...
اما هنوز قصه شنیدن دنیایی دارد یا صدای بخت و سرد و
گرم چشیده مادر بزرگ بر روی به دنیای بی مدغه خیارها
این روزها کمتر میجیجی بها یا شنیدن قصه و برزگنها
خواندن یک داستان به خواب می روند. این روزها کودکان...
و این روزها در این سرزمین که قصه قصه گویی و قصه
شنیدن رسم و عادت دیرینه بریده است. صدای قصه ای به
گوش نمی رسد، نسجوی مادر بزرگی سکوت شب های
زبستان را نمی شکنند و قصه ای شب بلند را کوتاه نمی کند.
رویا دیوار ماهی های سرخ و سیاه کوچولو را بی خواب
نمی کند. هر شب ماهی های کوچولو تنها و با چشمانی سرخ
و خسته، آرزای به رخت خواب خود می خزند و در رویای یک
بازی جدید کاپوتی بر می خوابد.

دو قطعه با مضمونی یکسان

بهنام مرادیان
قالب قطعه هستند. یعنی فقط مصرعهای دوم، قافیه
دارند. دو قطعه کلی که وجه مشترک این دو شعر
محسوب می شود. نظم و ستم حکام بر طبقات پایین جامعه
است. و اینکه آگاهان جامعه آن را تشخیص میدهند ولی
توده ها توان فحش را ندارند.
در شعر انوری آگاه جامعه «زیرک» و ناگاه «ابهله» نامیده
می شود. و در شعر پروین آگاه «پروین گوشتش» و ناگاه
مردمی هستند که در حال فریاد و شوق برای عبور
پادشاهند. دلیل برگزیدن این واژگان این است که زیرک در
زیان دورد دوری مفهومی خردوز را دارا بوده که دقیقاً معادل
همان رند در سروده های حافظ است. ابله نیز با توجه به زبان
صریح انوری نماد ناآگاهان جامعه است. در شعر پروین اما با
توجه به دید زانه او آگاه جامعه پرزنی است که در گذشت
سالمها به تجربه و آگاهی رسیده است. گرچه در شعر
انوری فردا که تندی بیشتر با ناگاه برخورد می کند و او
یا مسکین می نامد و به او می گوید که غلظ کرده است. «گفتش
ای مسکین غلظت کز اینجاست کرده ای». در هر دو شعر نماد
دارایی و ثروت و یک گوهر یا جواهر است و زیبایی آنها در
هر دو شعر بر گرفته از لشک کودکان ستیده اما جواهر به دو
دلیل در این جایگاه قرار گرفته است، یکی ارزش و کمبایی آن
و دیگری درخندنگی وجودی ویژه یک گوهر.
در شعر انوری ظلم اصلی حاکم، خواهندگی با هر شکل
آن است ولی در شعر پروین «فرب» و به شکل
استعمار، محوریت ظلم را تشکیل می دهد. دیگر اینکه در هر
دو شعر حکام به گدا تشبیه شده است. زیرا آگاه در شاعر
مجموعه ادبیات فارسی همواره به عنوان یک قضا صخور
دارند و گاهی شاه مثبت است و گاه منفی. در این نمونه ها
آن که تندی سروده های هستند که هم شاه منفی است و هم
گدا. با طوری کلکی می توان گفت در دو سروده بیان می شود
که گماناً این سروده ها در زمان فردین آمدند.
در شعر انوری مفهومی جنینی یعنی رابطه خواهندگی و
گدا می به طرح شده است. اما در شعر پروین تلاش شده تنها
به همان محوریت نخست باشاری شود.

تسله های بعد منتقل شده و از آن بهره گیری علمی می شود.
ما در اینجا می خواهیم مورد چندین پدیده ای صحبت
کنیم. دو شعر در قالب قطعه با مضمونی یکسان و با فاصله
زمانی قابل توجه و با تفاوت های سبکی دو شاعر.
اوسدالین انوری ایلوردی «از شاعران مطرح نیمه دوم
قرن ششم هجری و از بزرگترین شاعران زمان خود
بوده. به طوری که شاعری خردش از شاعران در وصف او می گوید:
در شعرش نیت پیمیر اند
هر چند که لایبی و بعدی
ارصاف و قصیده و غزل را
فردوسی و انوری و سعدی
پسندت ترین سرایندهگان امروز است و جایگاه ویژه ای در ادبیات
امروز به خود اختصاص داده است.
اما دو قطعه شعر که در موردش گفتگو می کنیم هر دو در

پرواز سرخ قاصدکها

دعها تن از خیرگزاران و اهالی رسانه در آتی سوخت
و خاکستر شد و دوستانشان را تا آید در سوگی خاموش به
جا گذاشت.
آردگی ما لحظه به لحظه بیشتر میشد. اما دیگر کسی
به هوا نمی آمدند. هیوا جی غول پیکری - ۱۳۰ اثرش با
فره فراتان خود راگان جزو چینی بود که هروی یادک عشق و
شود خیرها رنگبار انگیزه و فراق روز شوم و آلوده تره

پیشگوش طنز راهبر و تلویزیون هم پرسشید

گامی «آقای ملون» می شد و زمانی «دست باز» آن وقت
ها که تنوع برنامه های صداوسیما از امروز هم به مراتب
کمتر بود، جامعه صیح ها پیچ راهبر را به امید شنیدن صدای
گرم او در صبح جمعه یا شام می گوشه می دادیم. در آن سال ها
که شوخی و خنده آن هم جلوی دوربین تلویزیون، نوعی
جرم محسوب می شد. در مسابقه پربین جوانان
و نوجوانان شرکت کننده به گیب و شوخی می پرداخت.
یکی از قدیمی ترین صداگذاران (دوبله های) فیلم های
محموند امیر اسلازل نامدار همواره زنده و جاویدان
است.

منوچهر نوزدی ۶۹ ساله پس از ۳۰ سال کار مداوم
هنری در رویا، تلویزیون، سینما و تاتر روز شازند آدم بود.
بیمارستان مدرس نهران بر اثر بیماری کلیوی و ریزی
درگذشت در حالی که تا روزهای و اسپین در مصاحبه ای با
صداوسیما عنوان کرده بود. نوبت ما گذشت. جوانان مستعد
در ایران فرارند. فقط مسئولان باید این استعدادها را
بشناسند، بیرونند و با کمک پیشگوشان اسنجام بخشند تا
از میان جوانان امروز هم «نصیربیاها» و انتظامی ها،
برخیزند. به امید تحقق آرزوی او.

روانش شاد و یادش گرامی...
میران کانون پوروش تکرکی کودکان و نوجوانان برای آنچه ها
شود. گفتگو با **زبان** کانون
کانون قصه می گویند. همین دوره جشنواره
قصه گویان میران کانون پوروش تکرکی نیز این روزها در حال
پرواز است. دور منطقه ای جشنواره در هتهه پایانی
آبان ماه برگزار شد و دور پایانی نیز زدی ماه برگزار
شد. گفتگو با **زبان** کانون
قصه قصه گویان زبانه اش است که برای کودکان ناشنوا و
کم شنوا قصه می گویند. آنها که تنگ های پر پیچ و خم کلام را
می روند و با گشودن دروازه های زبانی مغفوت با آنچه ما
می شناسیم. با به دنیای خیال کودکانی می نهد که با چشمانی
تنه لحظه لحظه حرکات قصه را مشاهده می بلدند.
انگار این خبر بهانه ای شده تا به یاد کم کرده دیرینمان
بپیشتر برس و عادت کهن قصه گویی و قصه شنیدن هنر
ارزشمندی که در ادحام روزهای پر شتاب قرن ما در حال
فراموشی است. درحالی که در آن سوی دنیای قصه گویی
حرره و شغل یک عده است و با این هنر گران روزگار
می کنند.

در سزمین شهزاد قصه گو اما همه بی خیال فخته اند. نه
صدای قصه گویی نه صدای برده خوران و نقالی و نه حتی در
شب های بلند صدا می خورند مادریزگی به گوش می رسد.

تولد مبارک خوش

آزاد نوافروز
پارچه سبز رنگ را کنار زده و انگشتریش را آهسته در کوزه آب
انداخت. آن تماس دستش با آب سرد کوزه فرش گرفت و غمضه
های کرخت شده از سرما و بیخوابی اش انگار بر آب لحفاتی را
شواب بیاد شدند.
چقدر از نیمه شب گذشته بود؟ خیلی دلش می خواست بداند.
اما به خودش قائل درده بود که تا او نیامده ساعت را نگاه
نکند. بیک هایش سنگین شده بود، لای پنجره او باز کرد و سوز
تنگین بیرون به گونه هایش خورده بود تا بیشتر دور بدیش
پیچید. صدای محو و آرام باران برف روی برف انگار لحظه به
لحظه همرا با سنگینی برف سکوت را هم سکوت تر می کرد. تنگ
ای از هندوانه سرخ روی سفره را برداشت. شیرینی هندوانه
دهانش را پر کرد همچنان انتظار می کشید چنند ساعت دیگر
مانند بوه دگی می ناست...

از لای درز باز پنجره صدای شش خش و فرف رفتن شینی در
برف می آمد. شینو کوچک هرچه نوکش را روی برف ها
می کشید چیزی نمی یافت. او هم انگار امشب را در انتظار گرمای
روشنی مهر نخوابیده بود. لای پنجره را بیشتر باز کرد و شینی در
اتر سفره را براری میمان نواخته اش روی برف ریخت و
باز داده های سرخ رنگ را در میان انتظار می کشید چنند ساعت دیگر
نشست...

لحظه ها در می گذشت گرچه به منتظر کشیدن عادت
داشت، اما امشب فرقی می کرد. در دلش آرزوی می کرد کاش
می شد دستم کرد فرعی مانند برخی از روزها فردی تر سرکار رفت
آخر شاید خیلی از هموطنانش هم مانند او این شب بلند تا
سحر در انتظار سیری کرده باشند.
دنیای در دوشش می گفت: لحظه دیدار نزدیک است
چندان منتظرانی را که اکنون دیگر اثری از خواب در آنها نپویه
نقشه بولرمه در شرف استوار دوخت...

تشنه بودم در آسمن، نور سراسیمه خود را به سقف آسمن
می پوید تا نورته ای بیاید. تلاشش برای خروج از دل تاریکی،
چو آسمان را رنگ بزند که می کرد و خون سرخ قلب و دامن
سیه گون سپهر را گلگون.
کدن دیگر که غیبی از سیبی با معده در لایلابی ترگی شب
پدیدار شده بود. آری شب تیره فراغ شده و از خودش لوری برجا
نگذاشته بود.

با خود آنتنشیند این همه انتظار برای دیدن لحظه تولد
خورشید بلند، فزردن طولانی ترین شب سال می آرزید. به بین به
دنیا آمدن خورشید که ای از هندوانه شیرین سر سفره بر دهان
گذاشت و شیرینی سرخ تولد مهر را به سوی پنجره تا به مهتاب
کوکچکش هم قسمت کند، اما کیو تر کشیده بود. شاید او در
لحظت اول سیده هم به دیدار آسمن رفته بود تا نخستینی
باشد که تولد خورشید را تبریک می گوید.

روز هجران و شب فرات رفتن از کاش...
زند این خیال را گشت اختر و کار آخر شد
آهسته باز و نمیم که خزان می فرود
عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

بدرترین خیر سال خیری که هرگز فراموش نمی شد.
وهوا همچنان مه آلود بود...
دست اندر کاران امروز هم همچنان درغم از دست
دادن دنیا همکاریز کار دیگر آگاهی رسانه چشمانی
بارانی دارند. شبان باران این اشکها با آندگی از غبار
تریگی این هوای مه آلود را بکاهد.

اصطفا و مصطفی

عبدالله دوامی حافظ نغمه های موزون قدیمی

زهرا الماسی
به سال ۱۳۲۰ درده طه
ازدهانت نشرش به دنیا آمد و
کودگی را در دهان جا سپری
کرد. عبدالله دوامی،
خواننده، شوخه و جوان
دیف شناس ابتدا نزد
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت. همان جا با رکن الدین خان مخاری آشنا شد. بعد از
آن نزد علی خان نایب السلطنه تعلیم آید و بعد با خوشه چینی از
محضر میرزا حسینی، حسین خان کامنجه کش، و درویش خان،
ملک الکاکی و میرزا عبدالله، مطیع دانش و مهارت خود را
آلایاب پس از دوران تحصیل، به استخدام اداره پست فراموشی
دارده، ملایه مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
محفوظ نغمه های موزون قدیمی می دانستند و برای اصلاح مکالت
خود در این زمینه به امیر ارجعه می کردند. عبدالله دوامی نیز با ضبط
مصنوعه خراج سرفردو صفحاتی زهرا در درویش خان و باقر خان
با صدای آریاتی مانده است. وی تأثیر موسیقی تدیس و راهنمایی
هنرجویان اشغال داشت و در مرگ حفظ و اشاعه موسیقی و مکتب
صبا تدیس می کرد. دوامی با تأسی کلایه های شیاهی هنرستان
موسیقی که با هم مشول به کار و از همان جا باز نشسته شد. لورا لوح
موسیقی که در پراخت. محمود کرمی، فخره صبا، مرضیه،
ملاهای ده، دردرس اولیه و
قرآن فراگرفت پس از آن به نهران آمد و در مدرسه تربیت، صرف و
نحر را آموخت.

۹۰ درصد تعهدات در قباله‌های عقد ایرانیان باستان بر عهده داماد و مهریه سنگین، مانع طلاق بوده است

پایبندی‌های سنگین داماد داماد

آرزو رسولی

مسئله ازدواج از دیرباز در میان اقوام و جوامع مختلف به صورت‌های گوناگون مطرح بوده است. اما ثبت رسمی آن و پیدا شدن اسناد و قبایله‌های ازدواج پایداری است نسبتاً متاخر. با این حال، استانداردی از ازدواج در میان ایرانیان یافت شده که سابقه این پدیده را در ایران به زمانی دوتر می‌برد و ما را با موضوعاتی که در دوره ساسانی برای ایرانیان مطرح بوده، آشنا می‌سازد. این اسناد در میان متون پهلوی و یازدهم یافت شده و با آنکه به دوران پس از اسلام تعلق دارند، اما در ادامه متن پیشین ایرانیان تنظیم شده‌اند. این اسناد را دکتر سعید عربان، متخصص زبان‌های باستانی و رییس پژوهشکده زبان و گویش سازمان میراث فرهنگی، به فارسی برگردانده است که توضیحات وی را در این مقاله می‌خوانیم:

مسئله ازدواج در ایران از کهن‌ترین ایام خیلی مهم بوده است. کهن‌ترین اشاره‌ای که به ازدواج به صورت مستقیم می‌شود، در گاهگشت (گاه ۵۳، پندنامه ۳ - ۸) به نام ازدواج «پوروچیستا»، دختر زردشت، و ازدواج دیگر دختران زردشت اشاره می‌کند. از آن زمان به بعد هم مسئله ازدواج در تمام متون معتقد به اوستا تادوره میانه و تا امروز مسئله مهمی بوده است.

ازدواج در میان ایرانیان از اسلام را بر اساس سه گروه اسناد و مدارک و کتب می‌توان بررسی کرد: (۱) منابع ربوبی؛ روایاتی‌هایی که در میان ایرانیان مسلمانان یا در آثار ایرانی آمده است. (۲) منابعی که به تبع موضوعات فقهی، حقوقی، اجتماعی و فرهنگی در مورد مسائل ازدواج بحث می‌کنند؛ مثل موارد متعددی که به نام پهلوی «صد در نشر صد در بندش» آمده است. در «داستان دینک» ابعاد فقهی و اهمیت‌های فرهنگی ازدواج مطرح شده و در «مادیان هزار داستان» مسائل حقوقی ازدواج طرح شده است و تمام اینها نشان‌دهنده اهمیت ازدواج است. (۳) اسناد و قبایله‌های ازدواج که در آنها مسائل مربوط به ازدواج صریحاً مطرح می‌شود.

البته هیچ کدام از این منابع به تنهایی برای روشن کردن مسائل ازدواج کافی نیست و باید از نام منابع دیگر برد. چه تعدادی اسناد و قبایله ازدواج به دست ما رسیده است؟

این مثل شش منبع پیشتر پیدا نکردم. این قبایله‌ها هم اسناد نیستند. یعنی متعلق به شخص خاصی نیست و هیچ شباهتی به قبایله‌های یازمانه از دوره اسلامی ندارند که خیلی زیبا هستند. توح آنها زیاد است و متعلق به افراد مختلفی‌اند. این قبایله‌ها ازادیست مثل قبایله‌های ازدواج کنونی هستند که جای است. تاریخ آن آخالی است و فقط ساخاران سند حفظ شده است. مثلا در آن مینا آمده: «در لان زور و لان ماه و در فلا ساس و در لان شهر و در لان فلان شهر می‌باشند، پس یهمان، پس یهمان، پس یهمان» می‌خاهد که وقتی ازدواج صورت می‌گرفته، اسمها را در جای می‌گذاشتند.

این مثل قبایله مانند هم هستند؟

مخبر، البته از نظر ساختار یکی است اما از نظر شیوه بیان و محتوا و مندرجات یکسان نیستند. برخی طولانی و برخی خیلی کوتاه و شمرده‌اند. از این میان، سه متن طولانی‌تر هستند: «درباره پیام کدخدایی» که فقط متن می‌پهلوی آن است، دست است، نکاح از روش ایران که فقط تحریر یازمانه آن است و دست است و بلندیترین و جزئی‌ترین و زیباترین سند است، «آخرین پیام پهلوی یا پیام کدخدایی» که هم تحریر یازمانه و هم متن پهلوی آن به جا مانده است. سه سند کوتاه‌تر است: «درامد که پهلوی کوجک‌اند» از آنجا هند که پهلوی نام متن دعای مربوط به ازدواج» اسم برونم، «دعای نکاح گشتم»، «دعای پیامی» و «القرین بزرگان» هر سه هم به تحریر یازمانه است.

این اسناد متعلق به چه زمانی هستند؟
- کهن‌ترین اسناد در پهلوی «درباره پیام کدخدایی» متعلق به ۶۲۷ یزدگردی (سال ۱۲۷۸) است. بعد از آن، «آخرین پیام پهلوی» متعلق به ۷۶۷ یزدگردی

راپیدا کنید و در ۳۰۰۰ تعداد آن ضرب کنید و با قیمت تفره امروز محاسبه کنید، ببینید چه مبلغی به دست می‌آید. در مورد بنابر طلب هم همین طور.

مهریه بسیار سنگین بوده است. مسئله مهم دیگر تعهدی است که داماد در برابر این پول می‌کند و امروزه از آن به عنوان معالجه تعبیر می‌کنیم. امروزها هم غالباً متوجه است که داماد باید پول می‌دهد، یعنی واقعی مفهوم معالجه‌ای در پول می‌آید. در تمام این اسناد پس تعهد می‌کنند که این پول را به مالکیت دختر درآورند، در هر لحظه‌ای که بخواهد هر چه چقدر از آن را بخواهد، حتی در متن «نکاح از روش ایرانه» آمده: چه شب و چه درازایی خود را بخواهد، من موظفم آن را در اختیارش بگذارم. چیزی از این نسخه به بعد، پول به امانت نزد داماد است و مال خودش نیست.

همانطور که می‌بینید در این سند تأیید شده هم هست. قبایله یا دعا برای عروس و داماد و آرزوی روزهای خوب و زندگی خوب و ده‌ها دعا و دعاها دیگر صخر تمام می‌شود. آن چه از قسمت اصلی سند اهمیت دارد، مسئله تعهدات پس به دختر از جمله مهریه است که در متون پهلوی «گهرگی» نام برده شده است.

مهریه در چه حد بوده و چه چیز گهگاهی برای آن ذکر شده است؟
- در این اسناد، مهریه مقدار بسیار زیادی بوده است. متن «دعای پیام کدخدایی» ۳۰۰۰ مهریه سبیم شهر یعنی ۳۰۰۰ یوزم پوره رایج به عنوان مهریه ذکر شده است. در «نکاح از روش ایران»، مهریه ۲۰۰۰ درهم سبیم ناب و یوزم (تقریره خالص) و ۲ دینار زور سرخ سلطانی ۲۰۰۰ درهم سبیم و یوزم «پهلوی» و «دعای نکاح گشتم» از ۲۰۰۰ زور سرخ سبیم و یوزم «خالص» و ۲ دینار «پول طلا» و زور سرخ سبیم (خالص) تسلیبوری به عنوان مهریه نام برده است. شما در کتاب «راه‌نمای سکه‌ها وزن درهم تفره

خواص های تجار وپاسخ دولت پهلوی اول به آن

لیلا حجاج عابد- کارشناس ارشد تاریخ

برگزار شد. (۳۹) روزنامه‌ها نیز به تبلیغ از پارچه‌های ساخته کارخانه‌های ایرانی پرداختند و بزرگترین بنای آنها را وطنی بودن این پارچه‌ها دانستند. (۴۰) سردار سبه به کلیه نظامیان سرود داده که در «موشجات وطنی» استفاده کنند. (۴۱) تصویب و قانون لیسبه وطنی، همه مستخدمان دولت موظف به استفاده از پارچه‌های وطنی شدند. (۴۲)

برددرد دومست‌تن از تجار، در تجمیعر درصحن بهرستان خورشیدی ملی مجلس رفتند و خواسته‌های خود را مطرح ساختند یکی از این موارد، درمورد لایحه تحت ورود اشیای تجملی بود. مقصود از این لایحه، محدود کردن واردات کالا با وضع تعرفه‌های گمرکی جدید برای جلوگیری از ورود اشیای لوکس بود. (۴۳)

دولت یکی از سیاست‌های اقتصادی خود را، حمایت از صنایع داخلی عنوان کرد. از آنجا که با تغییر فضای زندگی از شکل سنتی بسوی شیوه‌های مدرن، نیاز به مصرف برخی کالاها چه ضروری و چه غیر ضروری احساس شد. بر این باور پندشده افزایش صادرات از قانون تراز صادرات و واردات داده شد. به همین سبب، تعرفه‌های گمرکی، به گونه‌ای تنظیم شده که در افزایش صادرات و واردات کالاهای داخلی موثرتر باشد. اداره گمرک و قوانین حاکم بر آن از مسایل مورد توجه تجاربود، حقوق گمرکی از مواردی بود که مورد توجه دولت می‌نمود. اسناد دولتی درحال حاضر که در موزه قاجار موجود است و به صورت مکتوب ثبت شده، یادآور گمرکات که در آنجا بازرسی و اجاره داده‌شد، دیون، کالا برای درآمد نشود، موچی از خوشحالی درین تجارباکتیخت. کدخداییان مقیم استانبول، طی تلگراف‌های ابراژ خوشحالی (۴۹)

هیچ‌کس قانون عیالات‌های صنعتی و تجاری و در قانون استاندارد سازی، قانون مجازات قطع الطریق، قانون تجارت و قانون اوزان و مقیاس (۵۰) که از مدت‌های پیش تجارخواهان تصویب آن بودند - قانون اصول محاسبات حقوقی و تجاری که هر یک به نوبه خود در استقرار

مطلوب می‌تواند رخ دهد که اثبات شود و مهریه مسئولان دینی یا قضایی مسجل شود در غیر این چهار مورد طلاق جایز نیست.

عکس این موارد چه؟ متلاکرا مرد جاودگری کند؟ - مرد که جاودگری نمی‌کند.
اگر خیانت کند؟

چرا... موارد بسیاری برای این مورد هست. اما مسئله را اینچنین نگاه نکنید. قبایله‌های عقد را ببینید که در آن ۹۰ درصد تعهدات بر عهده مرد است و این خیلی مهم است. مضارب بر اینکه چهار مورد مذکور به صورت طبیعی نباید اتفاق بیفتند.

در مورد بر پدیده‌ای باید به زمان و مکان توجه کرد. ما به مسایل ایران باستان نمی‌توانیم با مقیسات امروز نگاه کنیم. به نظر من، به رداختن به این مسایل و تعهدات مرد در آن دوره خیلی مهم بوده است.

وجود مهریه سنگین هم مانعی برای طلاق بوده اما وقتی مواع را زیاد کردند، دیگر مهریه تعهداتی نمانده است. درباره عقیم بودن زن خوانده‌ام که ایرانیان باستان اگر بچه دار نمی‌شدند، به راحتی کودکی می‌کردند به فرزندی نام پدر دختر را می‌گرفتند تا این نام حفظ کند.

بله... قانون با شرع می‌گوید در این ۴ مورد طلاق جایز است اما به آن معنی که طلاق صورت بگیرد. مانند امروز که زنی‌های زیاد بی فرزندی هستند که با هم زندگی می‌کنند یا بچه‌ها را به فرزندی می‌پذیرند. در آن زمان هم اگر نمی‌خواستند طلاق صورت بگیرد، راه‌هایی بود، مانند «سوزنی» یعنی گرفتن زنی دیگری برای بچه‌دار شدن، یا فرزندی خواندن.

مردانی از طلاق باقی نمانده است؟

خیر... اما طلاق واقعی در جامعه آن روز بوده است. چون اساسی مثل ازدواج درباره آن پیدا نکردیم، نمی‌توانیم بگوییم نبوده است. به خصوص که فصلی که در «مادیان هزار داستان» تحت عنوان طلاق هست. پس بوده که این همه فاعده و قانون برایش می‌گذاشتند.

در مورد قبایله‌های ازدواج، شما گفتید که به صورت شفاهی خوانده می‌شده است، این تعهدات کجا ثبت می‌شده‌اند؟
بله... شاید چیزی نیست می‌شد اما مسلماً مانند امروز در قبایله نبوده است. سنتی هم از ثبت تعهدات به جا نمانده است. به طور کلی ثبت ازدواج در دوران معاصر هم سابقه قبیله ندارد. ازدواج یک بعد شرعی دارد و یک بعد قانونی. بعد شرعی اصلاً تکیه بر کتاب تکیه ندارد. اما وجود این قبایله‌ها نشان می‌دهد ازدواج در آن زمان سبک و سبکی داشته است. خیلی از موارد این قبایله‌ها هنوز در قبایله‌های امروز زنده‌اند.

برای پایبند تعهدات داماد، مرد با هر بید یافت تعهدات را بر اقراریان نامی یکی برای نشان دادن خانواده بودن آورد. در متن «نکاح از روش ایرانه» این مسئله دقیق‌تر و مفصل‌تر ثبت نمایان می‌شود. تمامی تعهدات هم به سر هم و به بند پیوسته می‌شود و جدایی برای ترید باقی نمی‌ماند.

آیا با این همه قدمت مهریه در ایران می‌توان گفت این سنت از ایران وارد سنت‌های اسلامی شده است؟

خیر... چون در دینهای دیگر هم مهریه هست. در اسلام، «مصدق» در معنای مهریه آمده است. اما شدت و ضعف و ضروریات اینها در اسلام مهریه خیلی پایین است. و قاعده این بوده که در حد نود باشد. البته در ایران هم از مهریه مردم دعای اطلاعی در دست نیست و شاید لیاچمی هم مهریه در حد توان بوده است.

اسناد ازدواج در کجا نگهداری می‌شوند؟

- در مجموعه‌های مختلف هست. حریمیاری یازمانه در «متون یازمانه» است که «آبتیاه» آن را در ۱۹۰۹ م در بعضی منتشر کرده است.

هرودت در هنگام پادشاهی خشایارشا در بخشی از ایران آن روز به دنیا آمد.

هرودت در ایران زاده شده است

در مورد هرودت که ملقب است به پندر تاریخ‌نویسی صحت‌های زیادی شده است. برخی تاریخ‌نویسان به هرودت می‌تازند و او را متمدن به دروغ‌گوئی می‌کنند و برخی تاریخ‌نویسان غربی عمدتاً به گفته‌های هرودت استناد می‌کنند. هرودت در بارها در مورد او صحبت شده یا به [تاریخ‌نوی آری‌استاد شده، اصلاً کبیت و چه نقشی در بیان تاریخ داشته است؟ در مورد هرودت و تاریخ او نظر از دکتر سعید عربان، متخصص زبان‌های باستانی ایران و رئیس پژوهشکده زبان و گویش سازمان میراث فرهنگی را جویا شدیم که می‌خوانید:

تاریخی که مشهور به تاریخ هرودت شده است، متعلق به چه دوره تاریخی است؟
- تاریخ هرودت عمدتاً مربوط به چهار پادشاه نخستین هخامنشی است: [کورش، کمبوجه، داریوش و خشایارشا] x این کتاب از زمانی برای مورخان شناخته شده؟
- این متون اولین بار در قرن نهم تا دهم از یونانی به لاتین ترجمه شد اما تا یک قرن پیش حتی اروپاییان این تاریخ را در اختیار نمی‌شناختند. اولین نشانه‌های جدی از این تاریخ در اروپا اشاره‌ای بسیار گذرا بوده که سرچان ملکم در کتاب خود به نام [تاریخ ایران] می‌کند. او هم تنها می‌گوید: [هرودت در تاریخ پادشاهان باستانی ایران را تدوین کرده است. در همین حد.

اصلاً هرودت کی بود؟

- هرودت در سال ۴۸۴ ق م در هنگام پادشاهی خشایارشا در شهر هالیکارناسوس در جنوب غربی ترکیه امروز، در کنار دریای اژه زندگی می‌کرد که جزئی از تمامیت ارضی ایران بود. به عبارت دیگر، هرودت از نظر زادگاه ایرانی به حساب می‌آید. در همان دوره، این ایالت حاکمی داشت به نام لوگداسی که یکی از بندگان هرودت به نام پاپوسیاس را به دلیل ضحیت با ایران و تنه‌انگیزی علیه اقربان محکوم به اعدام کرد. هرودت از ترس از آقا فراری می‌کند و به جزیره ساموس در آتن می‌رود. از آن زمان در سرزمینی یونانی ساکن می‌شود. او تلاش می‌کند تبعیت یونان را بگیرد اما چون در هیچ یک از سرزمین‌های یونانی زمین و خانه نداشت، بنابر قوانین زمان پریکلس موفق به گرفتن تبعیت یونان نمی‌شود.

هرودت به پناهنده، در تور در جنوب ایتالیا می‌رود و آنجا ساکن می‌شود. همانجا تاریخ هرودت در تاریخ و انعکاس داشته است؟

- بله... هرودت می‌خواهد تاریخ جایی را بنویسد که به خاطر به دنیا آمدنش در صقلیات آن روز، آتن تکیه آن را نداشتند و به خاطر کشته شدن همسرش نزدیک مجبور به فرار شده بود. در چنین شرایطی او با مورخان و نویسندگان یونان و پارتاخر در جایی از کناش می‌نویسد: [هرودت آشکارا افسانه پرداز است.] حتی یک کتاب مستقل در مورد غرض‌نویسی‌های هرودت نوشته است. در زمان خود هرودت هم بارها او را متمدن کردند که تاریخ ایران را آن چنان که پریکس می‌خواست نوشته، تا آن زمان که بود است.

برخی مورخان مفنونه‌های حماسی کتاب هرودت را ناشی از غریب‌انگیزی‌های او در دولت هخامنشی یونان می‌دانند. - اولاً ایران با تمام بنام سبیز داشت نه با دولت شهر، این یکی شیفته زیگانه است که (سرزمینی با وسعت هخامنشی از یک دولت شهری یونانی «مهریه بسیار کم» می‌باشد. تاریخ هرودت مستشرقان و رساله‌های مختلف در آتن، [کلیو] این کتاب هرودت است که از آغاز آن می‌نویسد:

[هرودت هالیکارناسوسی از تحریر این کتاب که حاوی تحقیقات اوست، دو منظره دارد: [یکی که با ثبت و ضبط کارهای برسته توم و تبار خویش و همچنین مردم آسیا خاطرات و زبور کاران پیش را از خطر فراموشی محفوظ داشت. دیگری آن که مخصوص روشن سازد اختلاف و سبب این دو دیدگاه ایران و یونان چگونه آغاز شد.] بنا بر توضیح خودش، اصلاً صحبت از حماسه و حماسه‌پردازی نیست. تاریخ هرودت را باید بنشانیس و بدایتی قلدی می‌توان به آن استناد کرد. در مورد هرودت بحث‌های زیادی شده اما این یک واقعیت هم است که کتاب هرودت به خوانندگی کتیبه‌های هخامنشی کمک کرد.

بله... من نمی‌خواهم نقش این کتاب را نفی کنم. به هیچ وجه، من نه با آنان که به کلی تاریخ هرودت را نفی می‌کنند، موافقم و نه با کسانی که همه آنچه را که هرودت می‌گوید، می‌پذیرند. من فقط می‌گویم هرودت را باید با خصوصیات هرودت دید. در استفاده از آن دقت کرد.]

خارج از کشور، هر چه حسلی تاریخ خود را بازنگری می‌کند اما این کار را نمی‌کند. در این مورد چه نظری دارید؟
- ما باید یک تکنیکات آکادمیک در این منظور داشته باشیم. این درست نیست که ما کاری نکنیم و گذاشته و صحیح این کار را برابیمان بکند. امروز ما علاوه بر تاریخ هرودت، کتیبه‌های هخامنشی را داریم. اسناد و مدارک تاریخ ایران را داریم، دو روایت تاریخی دیگر می‌توانیم از کتاب گزنفان، از کزرفان ما داریم، تمام تاریخ هخامنشی را داریم، و همه همستر، هر چند خرومان را داریم که می‌توانیم صحبت خود کنیم. تاریخ هرودت برای آن درک کنیم. از همه اینها باید استفاده کنیم. تاریخ هرودت خیلی به ما کمک کرده است اما در بازنگری تاریخ باید دقت کنیم.

در مورد بازنگری تاریخ بیشتر توضیح دهید.
- در سطح مطلق، این درست است زمانی که حقیقت در پدیده‌ای در دسترس است، اما نباید داخل ژورنالیسم، میزبانی واقع و تحلیل‌های تاریخی خود، کاری که هرودت بارها کرده و بعضی وقت‌ها آشکارا نقد کرده است. در قول هگل، در [عقل در تاریخ] ما باید تاریخ را آن چنانکه هست بگیریم. ما سعی می‌کنیم از شخصیت‌های این جهان‌گمان‌ها در نمی‌توانیم دقیقاً آن‌ها را شناسایی کنیم، اما این مدتی بگذرد تا نتایج به دست بیاید.
یکی مورخ باید توصیف‌های دقیق و اسناد و مدارک سالم ارائه دهد و دیگران بر اساس آن تحلیل کنند. از این میان مورخان قدیم، کدامیک کتاری را می‌گوید: «مربعات کرده‌اند»
- در میان مورخان ایرانی از گذشته تا امروز، بیفتی شأن دیگری دارد. تاریخ پهلوی به دور از غرض‌ورزی و بی‌گمان دقیق‌ترین و قابل استنادترین تاریخ است.

۱۳. ایران در دوره سلطنت قاجار، علی‌اصغر شمشیر، چاپ سوم، تهران: انتشارات علمی، ۱۳۷۱
۱۴. گلدکیند، بیرونده، نام‌های مربوط به سالهای ۱۳۳۱ - ۱۳۳۶ خ. اسناد بزرگ ریاست جمهوری.
۱۵. حجت نبیعی، بیرونده، آلود، انتشارات عطار/ فروری، ۱۳۶۴.
۱۶. حسن نمکی، مسان، کتاب، ج ۱، ص ۵۰.
۱۷. سعید رضاهلی، کتاب، ج ۱، ص ۷۵.
۱۸. فیروزفر، «میرزا ج.»، ص ۱۴۶ - برای مطالعه ویراست بانک رساله‌های مدهنگین، به گزارش سالانه ۱۳۳۲ - ۱۳۳۸. سالنامه بارش، سال ۱۳۳۲. خورشیدی، ص ۱۸۷.
۱۹. به استناد دولت ونگت، آینه‌های خاور، ۱۳۱۷: ۱۳۱۸: ۱۳۱۹: ۱۳۲۰: ۱۳۲۱: ۱۳۲۲: ۱۳۲۳: ۱۳۲۴: ۱۳۲۵: ۱۳۲۶: ۱۳۲۷: ۱۳۲۸: ۱۳۲۹: ۱۳۳۰: ۱۳۳۱: ۱۳۳۲: ۱۳۳۳: ۱۳۳۴: ۱۳۳۵: ۱۳۳۶: ۱۳۳۷: ۱۳۳۸: ۱۳۳۹: ۱۳۴۰: ۱۳۴۱: ۱۳۴۲: ۱۳۴۳: ۱۳۴۴: ۱۳۴۵: ۱۳۴۶: ۱۳۴۷: ۱۳۴۸: ۱۳۴۹: ۱۳۵۰: ۱۳۵۱: ۱۳۵۲: ۱۳۵۳: ۱۳۵۴: ۱۳۵۵: ۱۳۵۶: ۱۳۵۷: ۱۳۵۸: ۱۳۵۹: ۱۳۶۰: ۱۳۶۱: ۱۳۶۲: ۱۳۶۳: ۱۳۶۴: ۱۳۶۵: ۱۳۶۶: ۱۳۶۷: ۱۳۶۸: ۱۳۶۹: ۱۳۷۰: ۱۳۷۱: ۱۳۷۲: ۱۳۷۳: ۱۳۷۴: ۱۳۷۵: ۱۳۷۶: ۱۳۷۷: ۱۳۷۸: ۱۳۷۹: ۱۳۸۰: ۱۳۸۱: ۱۳۸۲: ۱۳۸۳: ۱۳۸۴: ۱۳۸۵: ۱۳۸۶: ۱۳۸۷: ۱۳۸۸: ۱۳۸۹: ۱۳۹۰: ۱۳۹۱: ۱۳۹۲: ۱۳۹۳: ۱۳۹۴: ۱۳۹۵: ۱۳۹۶: ۱۳۹۷: ۱۳۹۸: ۱۳۹۹: ۱۴۰۰: ۱۴۰۱: ۱۴۰۲: ۱۴۰۳: ۱۴۰۴: ۱۴۰۵: ۱۴۰۶: ۱۴۰۷: ۱۴۰۸: ۱۴۰۹: ۱۴۱۰: ۱۴۱۱: ۱۴۱۲: ۱۴۱۳: ۱۴۱۴: ۱۴۱۵: ۱۴۱۶: ۱۴۱۷: ۱۴۱۸: ۱۴۱۹: ۱۴۲۰: ۱۴۲۱: ۱۴۲۲: ۱۴۲۳: ۱۴۲۴: ۱۴۲۵: ۱۴۲۶: ۱۴۲۷: ۱۴۲۸: ۱۴۲۹: ۱۴۳۰: ۱۴۳۱: ۱۴۳۲: ۱۴۳۳: ۱۴۳۴: ۱۴۳۵: ۱۴۳۶: ۱۴۳۷: ۱۴۳۸: ۱۴۳۹: ۱۴۴۰: ۱۴۴۱: ۱۴۴۲: ۱۴۴۳: ۱۴۴۴: ۱۴۴۵: ۱۴۴۶: ۱۴۴۷: ۱۴۴۸: ۱۴۴۹: ۱۴۵۰: ۱۴۵۱: ۱۴۵۲: ۱۴۵۳: ۱۴۵۴: ۱۴۵۵: ۱۴۵۶: ۱۴۵۷: ۱۴۵۸: ۱۴۵۹: ۱۴۶۰: ۱۴۶۱: ۱۴۶۲: ۱۴۶۳: ۱۴۶۴: ۱۴۶۵: ۱۴۶۶: ۱۴۶۷: ۱۴۶۸: ۱۴۶۹: ۱۴۷۰: ۱۴۷۱: ۱۴۷۲: ۱۴۷۳: ۱۴۷۴: ۱۴۷۵: ۱۴۷۶: ۱۴۷۷: ۱۴۷۸: ۱۴۷۹: ۱۴۸۰: ۱۴۸۱: ۱۴۸۲: ۱۴۸۳: ۱۴۸۴: ۱۴۸۵: ۱۴۸۶: ۱۴۸۷: ۱۴۸۸: ۱۴۸۹: ۱۴۹۰: ۱۴۹۱: ۱۴۹۲: ۱۴۹۳: ۱۴۹۴: ۱۴۹۵: ۱۴۹۶: ۱۴۹۷: ۱۴۹۸: ۱۴۹۹: ۱۵۰۰: ۱۵۰۱: ۱۵۰۲: ۱۵۰۳: ۱۵۰۴: ۱۵۰۵: ۱۵۰۶: ۱۵۰۷: ۱۵۰۸: ۱۵۰۹: ۱۵۱۰: ۱۵۱۱: ۱۵۱۲: ۱۵۱۳: ۱۵۱۴: ۱۵۱۵: ۱۵۱۶: ۱۵۱۷: ۱۵۱۸: ۱۵۱۹: ۱۵۲۰: ۱۵۲۱: ۱۵۲۲: ۱۵۲۳: ۱۵۲۴: ۱۵۲۵: ۱۵۲۶: ۱۵۲۷: ۱۵۲۸: ۱۵۲۹: ۱۵۳۰: ۱۵۳۱: ۱۵۳۲: ۱۵۳۳: ۱۵۳۴: ۱۵۳۵: ۱۵۳۶: ۱۵۳۷: ۱۵۳۸: ۱۵۳۹: ۱۵۴۰: ۱۵۴۱: ۱۵۴۲: ۱۵۴۳: ۱۵۴۴: ۱۵۴۵: ۱۵۴۶: ۱۵۴۷: ۱۵۴۸: ۱۵۴۹: ۱۵۵۰: ۱۵۵۱: ۱۵۵۲: ۱۵۵۳: ۱۵۵۴: ۱۵۵۵: ۱۵۵۶: ۱۵۵۷: ۱۵۵۸: ۱۵۵۹: ۱۵۶۰: ۱۵۶۱: ۱۵۶۲: ۱۵۶۳: ۱۵۶۴: ۱۵۶۵: ۱۵۶۶: ۱۵۶۷: ۱۵۶۸: ۱۵۶۹: ۱۵۷۰: ۱۵۷۱: ۱۵۷۲: ۱۵۷۳: ۱۵۷۴: ۱۵۷۵: ۱۵۷۶: ۱۵۷۷: ۱۵۷۸: ۱۵۷۹: ۱۵۸۰: ۱۵۸۱: ۱۵۸۲: ۱۵۸۳: ۱۵۸۴: ۱۵۸۵: ۱۵۸۶: ۱۵۸۷: ۱۵۸۸: ۱۵۸۹: ۱۵۹۰: ۱۵۹۱: ۱۵۹۲: ۱۵۹۳: ۱۵۹۴: ۱۵۹۵: ۱۵۹۶: ۱۵۹۷: ۱۵۹۸: ۱۵۹۹: ۱۶۰۰: ۱۶۰۱: ۱۶۰۲: ۱۶۰۳: ۱۶۰۴: ۱۶۰۵: ۱۶۰۶: ۱۶۰۷: ۱۶۰۸: ۱۶۰۹: ۱۶۱۰: ۱۶۱۱: ۱۶۱۲: ۱۶۱۳: ۱۶۱۴: ۱۶۱۵: ۱۶۱۶: ۱۶۱۷: ۱۶۱۸: ۱۶۱۹: ۱۶۲۰: ۱۶۲۱: ۱۶۲۲: ۱۶۲۳: ۱۶۲۴: ۱۶۲۵: ۱۶۲۶: ۱۶۲۷: ۱۶۲۸: ۱۶۲۹: ۱۶۳۰: ۱۶۳۱: ۱۶۳۲: ۱۶۳۳: ۱۶۳۴: ۱۶۳۵: ۱۶۳۶: ۱۶۳۷: ۱۶۳۸: ۱۶۳۹: ۱۶۴۰: ۱۶۴۱: ۱۶۴۲: ۱۶۴۳: ۱۶۴۴: ۱۶۴۵: ۱۶۴۶: ۱۶۴۷: ۱۶۴۸: ۱۶۴۹: ۱۶۵۰: ۱۶۵۱: ۱۶۵۲: ۱۶۵۳: ۱۶۵۴: ۱۶۵۵: ۱۶۵۶: ۱۶۵۷: ۱۶۵۸: ۱۶۵۹: ۱۶۶۰: ۱۶۶۱: ۱۶۶۲: ۱۶۶۳: ۱۶۶۴: ۱۶۶۵: ۱۶۶۶: ۱۶۶۷: ۱۶۶۸: ۱۶۶۹: ۱۶۷۰: ۱۶۷۱: ۱۶۷۲: ۱۶۷۳: ۱۶۷۴: ۱۶۷۵: ۱۶۷۶: ۱۶۷۷: ۱۶۷۸: ۱۶۷۹: ۱۶۸۰: ۱۶۸۱: ۱۶۸۲: ۱۶۸۳: ۱۶۸۴: ۱۶۸۵: ۱۶۸۶: ۱۶۸۷: ۱۶۸۸: ۱۶۸۹: ۱۶۹۰: ۱۶۹۱: ۱۶۹۲: ۱۶۹۳: ۱۶۹۴: ۱۶۹۵: ۱۶۹۶: ۱۶۹۷: ۱۶۹۸: ۱۶۹۹: ۱۷۰۰: ۱۷۰۱: ۱۷۰۲: ۱۷۰۳: ۱۷۰۴: ۱۷۰۵: ۱۷۰۶: ۱۷۰۷: ۱۷۰۸: ۱۷۰۹: ۱۷۱۰: ۱۷۱۱: ۱۷۱۲: ۱۷۱۳: ۱۷۱۴: ۱۷۱۵: ۱۷۱۶: ۱۷۱۷: ۱۷۱۸: ۱۷۱۹: ۱۷۲۰: ۱۷۲۱: ۱۷۲۲: ۱۷۲۳: ۱۷۲۴: ۱۷۲۵: ۱۷۲۶: ۱۷۲۷: ۱۷۲۸: ۱۷۲۹: ۱۷۳۰: ۱۷۳۱: ۱۷۳۲: ۱۷۳۳: ۱۷۳۴: ۱۷۳۵: ۱۷۳۶: ۱۷۳۷: ۱۷۳۸: ۱۷۳۹: ۱۷۴۰: ۱۷۴۱: ۱۷۴۲: ۱۷۴۳: ۱۷۴۴: ۱۷۴۵: ۱۷۴۶: ۱۷۴۷: ۱۷۴۸: ۱۷۴۹: ۱۷۵۰: ۱۷۵۱: ۱۷۵۲: ۱۷۵۳: ۱۷۵۴: ۱۷۵۵: ۱۷۵۶: ۱۷۵۷: ۱۷۵۸: ۱۷۵۹: ۱۷۶۰: ۱۷۶۱: ۱۷۶۲: ۱۷۶۳: ۱۷۶۴: ۱۷۶۵: ۱۷۶۶: ۱۷۶۷: ۱۷۶۸: ۱۷۶۹: ۱۷۷۰: ۱۷۷۱: ۱۷۷۲: ۱۷۷۳: ۱۷۷۴: ۱۷۷۵: ۱۷۷۶: ۱۷۷۷: ۱۷۷۸: ۱۷۷۹: ۱۷۸۰: ۱۷۸۱: ۱۷۸۲: ۱۷۸۳: ۱۷۸۴: ۱۷۸۵: ۱۷۸۶: ۱۷۸۷: ۱۷۸۸: ۱۷۸۹: ۱۷۹۰: ۱۷۹۱: ۱۷۹۲: ۱۷۹۳: ۱۷۹۴: ۱۷۹۵: ۱۷۹۶: ۱۷۹۷: ۱۷۹۸: ۱۷۹۹: ۱۸۰۰: ۱۸۰۱: ۱۸۰۲: ۱۸۰۳: ۱۸۰۴: ۱۸۰۵: ۱۸۰۶: ۱۸۰۷: ۱۸۰۸: ۱۸۰۹: ۱۸۱۰: ۱۸۱۱: ۱۸۱۲: ۱۸۱۳: ۱۸۱۴: ۱۸۱۵: ۱۸۱۶: ۱۸۱۷: ۱۸۱۸: ۱۸۱۹: ۱۸۲۰: ۱۸۲۱: ۱۸۲۲: ۱۸۲۳: ۱۸۲۴: ۱۸۲۵: ۱۸۲۶:

برگ آفر

گرامیداشت پروفیسور سروش سروشیان

نخستین دخت فرهادی

و خواهرش آذر خانم کیانیان که به ایشان علاقه بسیار داشت و چهار ماه قبل از زنگلی از هلبولون خاوم به رحمت ایزدی پوسته بودفت شد.

در آن زمینه کار کرده بودند و ایشان فرمودند چیزی که ارایه دارند حاصل کار این محققین بوده است. هموطنان زرنشتی از صداقت والایی بر خوردار هستند که مصداق آن دکتر سروشیان است.

نیک باعث پیوستگی و وابستگی ملی آنها شده است و آنها در تمام دنیا ایرانی پاک نهاد نگه داشته است.

پیش قدم و یکی از کارهای خیر انجمن همرا با ارباب جمعیان خرید باغ و قفق شیر بود.

دکتر رستم حیدری گفت: ویژگی جامعه زرنشتی یک نوع سیستم تربیتی است که بر بیشتر خانواده‌های زرنشتی قدیم حاکم بوده است.

دکتر و فایز در ادامه افزودند: آکادمی علوم ایران سعی کرد با آکادمی علوم اروپا ارتباط برقرار کند و دکتر سروشیان این ارتباط را برقرار کردند.

روانشناسان در بیان ارزشهای فرهنگی و اجتماعی

پروفیسور سروش سروشیان

دکتر سروش سروشیان

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

دکتر سروش سروشیان در مقاله‌ای که در نشریه علمی-فرهنگی و اجتماعی «سروش» شماره ۱۱۳ به چاپ رسیده است، به بررسی اهمیت این مقوله پرداخته است.

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین

تعمیرات موتور و باطری ماشین